

Komise rozhodčích ŠSČR rozhodla dne 09. 04. 2012 ve složení Ladislav Palovský (předseda), Richard Fischl, Petr Harasimovič, Jaromír Skála a Jan Malec ve věci rozhodčího Ing. Milana Pauloviče takto:

Rozhodčímu Ing. Milanu Paulovičovi se ukládá důtka dle čl. 9, odst. 7, písm. b) Statutu rozhodčích ŠSČR.

Odůvodnění

I.

Dne 4. 12. 2011 bylo v Lysé nad Labem odehráno utkání 4. kola extraligy, mezi družstvy Výstaviště Lysá nad Labem - ŠK Zikuda Turnov. Utkání řídil rozhodčí Ing. Milan Paulovič (dále jen „rozhodčí“), který byl na utkání delegován.

V partii na 6. šachovnici spadl hráči s bílými figurami praporek. Vzhledem k tomu, že se v dané době hrálo více partií, rozhodčí přímo pád praporku neviděl a k šachovnici přišel až ve chvíli, kdy oba hráči začali diskutovat. Ze situace vyplynulo, že bílý není srozuměn s tím, že by partie již měla skončit a domnívá se, že hodiny špatně fungovaly.

Rozhodčí se rozhodl prověřit hráčovo podezření stran hodin. Předně shledal, že údaje na displeji (které zobrazují, kolik času má který hráč ještě k dispozici) nekorrespondují s jeho vlastními výpočty. Rozhodčí na svých hodinkách odečetl čas v době, kdy praporek spadl a následně spočítal celkovou dobu trvání partie od začátku utkání v 10:00. Takto zjištěný výsledek porovnal s celkovým spotřebovaným časem spočteným na základě údajů na displeji hodin. Zjistil, že podle skutečné délky trvání partie mělo na hodinách být více času. Zjištěný rozdíl činil přibližně devět minut.

Z toho rozhodčí usoudil, že hodiny nepřidávaly ve druhé periodě 30 sekund na tah. K pádu praporku došlo ve 49. tahu, rozdíl devět minut tak odpovídal chybějícím devíti půlminutám obou hráčů.

Svůj závěr o chybě hodin rozhodčí dále prověřil kontrolou hodin. Tuto kontrolu provedl pořadatel za účasti rozhodčího. Samotná kontrola probíhala tak, že pořadatel držel v ruce hodiny, manipuloval s nimi a rozhodčí jeho činnosti přihlížel.

Na základě nesrovnalosti času rozhodčí rozhodl, že hodiny mají závadu a nechal v partii pokračovat. Oběma hráčům přidal čas 4,5 minuty. Bílý s rozhodnutím rozhodčího nesouhlasil a odmítl v partii pokračovat. Za to ho rozhodčí potrestal prohlášením partie za prohranou.

Od původního podezření na špatné fungování hodin do rozhodnutí o pokračování ve hře uplynula delší doba. Sám rozhodčí ve svém vyjádření tento čas odhadl na 45-55 minut. Během této doby skončily všechny ostatní partie hrané v zápase. Rozhodčí se vyjádřil, že tohoto stavu (tj. aby se ostatní partie dohrály, než rozhodne) chtěl dosáhnout.

II.

Je nutno poznamenat, že rozhodčí hraje v utkání důležitou úlohu. Zejména proto, že hráči, jsou povinni uposlechnout jeho pokyny (čl. 2.6.4 Soutěžního řádu ŠSČR). Tato skutečnost klade zvýšené nároky na osobu rozhodčího, neboť, ve spojení s čl. 13.1 Pravidel FIDE rozhodčího nutí, aby vydával pokyny pouze v mezích příslušné legislativy. Z tohoto důvodu je naprosto nezbytné, aby rozhodčí, chce-li svou funkci vykonávat, legislativu (a příslušné výklady FIDE a ŠSČR) znal. Komise je toho názoru, že rozhodčí by se měl pokusit učinit rozhodnutí okamžitě, je-li to možné. V případě, že rozhodčí si není jistý svým rozhodnutím, je možné si vše ověřit nahlédnutím do legislativy i za cenu menšího prodlení, aby rozhodnutí rozhodčího nebylo ukvapené nebo nesprávné. Je však nepřípustné, aby rozhodčímu řešení sporu trvalo několik desítek minut. Stejně tak je nepřípustné, aby rozhodčí své rozhodnutí odložil na dobu, kdy skončí ostatní partie, neboť takovéto rozhodnutí přímo ovlivňuje kontinuitu partie i celého utkání. Komise proto konstatuje, že tímto rozhodčí pochybil.

III.

Chyby shledala Komise také ve způsobu, jakým rozhodčí zjišťoval skutkový stav. Jestliže má rozhodčí postupovat nezávisle a nestranně, nelze svěřit provedení důkazu jedné ze stran. Je přinejmenším krajně nevhodné, aby rozhodčí zjišťoval závadu hodin způsobem, že si jejich fungování nechá předvést od funkcionáře týmu, jehož hráč má zájem na prokázání existence závady nebo chybného nastavení. Z povahy problému totiž takový funkcionář nemůže být osobou nezaujatou. Jedinou výjimkou je situace, kdy rozhodčí před utkáním deleguje zodpovědnost za manipulaci s hodinami na osobu pověřenou pořadatelem dle čl. 2.5.3. SŘ, což se v tomto případě nestalo.

IV.

V neposlední řadě se komise zabývala otázkou, zda-li hráč může reklamovat po pádu praporku i) závadu hodin a ii) nesprávné nastavení hodin. V článku 6.10. Pravidel šachu FIDE je uvedeno, že:

a. Údaje dané hodinami se považují za konečné, pokud nejde o zjevnou závadu. Hodiny se zjevnou závadou musí být vyměněny. Rozhodčí nastaví čas na náhradních hodinách podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

b. Jestliže v průběhu hry se zjistí, že nastavení jedné nebo obou hodin je nesprávné, hráč nebo rozhodčí hodiny okamžitě zastaví. Rozhodčí hodiny správně nastaví a upraví čas a počítadlo tahů, přičemž vše nastaví podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

Již první věta v článku 6.10 a. říká, že „Údaje dané hodinami se považují za konečné, pokud nejde o zjevnou závadu.“ Z toho lze dovodit, že v případě „zjevné závady“ (v anglickém originále „evident defect“ neboli zjevná, zřejmá, očividná závada) lze reklamovat okamžitě po pádu praporku. Jako zjevnou závadu lze např. chápat situaci, kdy na analogových hodinách praporek padá zjevně dřív než v celou, nebo že na digitálních hodinách odpočítávání probíhá 8, 7, 6, 0 - tj. bez sekvence 5 až 1). Zjevná závada je i situace, kdy po přemáčknutí se čas na hodinách rozběhne na obou stranách hodin (jak na analogových, tak i digitálních hodinách). Určitě by se dalo vyjmenovat i další situace, kdy se bude vzniklý stav dát specifikovat jako zjevná závada. Obecně řečeno, lze za zjevnou závadu považovat takovou závadu, kterou lze prokázat bez zvláštního úsilí na základě běžného pozorování.

Z důvodů přibývajících problémů s chybným nastavením digitálních hodin (např. že inkrement nebyl nastaven), byl v roce 2009 do Pravidel šachu FIDE přidán nový článek

6.10.b. Jestliže ustanovení čl. 6.10.b. říká, „*if it is found during a game*“ (v českém překladu Pravidel „jestliže v průběhu hry se zjistí“), znamená to, že si toho hráči či rozhodčí musí všimnout do pádu praporku. Výjimku pak představuje situace, kdy jsou hodiny nastaveny chybně a to tak, že čas, který má hráč k dispozici pro reakci na chybu, je velmi krátký - tj. např. má hráč místo 3 minuty + 2 sekundy na tah jen 3 sekundy - během nich si zpravidla těžko všimne, že je něco špatně. Nebo hráč provede 40. tah a odejde na toaletu a po návratu shledá, že místo slíbených 30 minut se mu přidalo 30 sekund, které mezitím už uběhly.

V.

Kontrola nastavení hodin byla provedena krok po kroku zhruba hodinu a 40 minut před začátkem utkání a poté se hodiny na cca 80 minut vypnuly. Před zápasem se jen vyvolal uložený program z paměti. Tuto kontrolu a manipulaci před zápasem prováděl pořadatel. Rozhodčí jen zkontroloval základní periodu (tj. nekontroloval po zpětném zapnutí, kolik hodiny přidávají na tah v první periodě, jak je nastaveno přidání času pro druhou periodu a kolik mají hodiny přidávat ve druhé periodě). Nelze tedy jednoznačně dokázat, zda počáteční nastavení hodin bylo správné nebo ne. Rozhodčí rozhodl o závadě hodin na základě nesrovnalosti času (cca 7,5 - 9 minut). Ovšem ani tuto skutečnost nelze po vypršení času jednoznačně prokázat. Komise souhlasí s odůvodněním STK ŠSČR, že u uváděného výpočtu a předpokládané závady by bylo podstatné, po kterém tahu došlo na hodinách DGT XL k přechodu do druhé periody (když hodiny byly nastavené v režimu automatického přechodu do druhé periody po vypršení času první periody). I z celkového času řešení sporu a časové osy (začátku zkoušení hodin, konce zkoumání hodin, rozhodnutí rozhodčího o přidání času na hodinách a pokračování v partii) je zřejmé, že případná závada hodin nebyla tak zjevná, jak požaduje článek 6.10.a. Pravidel šachu. Navíc z dostupných vyjádření všech účastníků nevyplývá, že reklamace nastala okamžitě po pádu praporku a že se rozhodčí okamžitě po pádu praporku začal reklamací zabývat. Komise došla k závěru, že celková doba řešení sporu byla natolik dlouhá, že další pokračování v partii již narušilo kontinuitu partie.

Dle názoru KR ŠSČR rozhodčí pochybil, když nařídil pokračovat v partii, přestože nebyly naplněny předpoklady požadované Pravidly pro takovéto rozhodnutí. Pro takto závažný zásah do průběhu partie je nutné, aby relevantní skutečnosti (závada či chybné nastavení hodin) byly prokázány nade vší pochybnost, což se v předmětném případě nestalo.

VI.

Z výše uvedených důvodů shledala KR ŠSČR, že postup rozhodčího Ing. Milana Pauloviče v předmětném utkání nebyl v souladu s příslušnými sportovně-technickými dokumenty, a proto rozhodla, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení

Proti rozhodnutí KR ŠSČR je možno se odvolat v souladu s čl. 3 a násl. Odvolacího řádu ŠSČR k VV ŠSČR do 16 dnů ode dne doručení.

V Brně dne 09. 04. 2012

IA Mgr. Ladislav Palovský, předseda KR ŠSČR